

der i Overenskomsten, som den nu foreligger, og jeg skal sige i alle Overenskomsterne, findes en udtrykkelig Reservation af Rigsdagens Ret, en Reservation om, at Krigsbestyrelsen ikke overtager nogen Forpligtelse til at bevare de bestaaende Garnisonsforhold, og at Opfyldelsen af Statens penuniære Forpligtelser gjøres afhængig af Rigsdagens Beslutning. Jeg haaber, at de Herrer vilde se, at med Hensyn til Alt, hvad Rigsdagen skal resolve i, er dens Frihed her fuldstændig reserveret. Jeg gjorde dette med Villie, fordi jeg var mig fuldstændig bevidst, at, dersom der var den allermindste Hage, som man kunde hænge sig i ved de Overenskomster, jeg afsluttede, vilde man hænge sig deri, og det vilde jeg ikke have, og derfor forlangte jeg, at en udtrykkelig Bestemmelse derom skulde optages, og alle Byerne indsaa fuldstændig godt, at en saadan Fordring maatte stilles af mig, netop af Hensyn til min Stilling over for Rigsdagen. Det maa jeg altsaa her fremhæve, at efter min Opfattelse er der ikke ved Overenskomsterne paa nogen Maade bundet Noget for Rigsdagen. Rigsdagen staar fri over for Aarhus, men hvem der ikke staar fri over for Aarhus, er Krigsministeren. Krigsministeren har en moralsk Forpligtelse over for en By, der viser ham den Tillid, at den kommer og siger til ham, at den vil gjøre det ordentlig for Soldaten; Krigsministeren er forpligtet til at gjøre, hvad han kan, for at den paagjældende By snarest muligt ogsaa ved Lov kan blive fastslaaet som Garnisonssted, og han har endvidere en anden Forpligtelse over for den paagjældende By, og det er, indtil dette sker, at gennemføre Alt med saa megen Humanitet, som det er muligt at gennemføre det med, saaledes at man ikke mod Byens Ønske skal røstere, at Noget i den Henseende kan være spildt Arbejde.

Efter at jeg havde afsluttet denne Overenskomst med Aarhus, var det mig en naturlig Ting at overveje, om jeg burde se at faae lignende Overenskomster afsluttede andetsteds. Over for Viborg var der det glædelige Forhold, at det var fuldstændig overskødt, thi med Viborg havde vi allerede en Overenskomst, og det gjaldt derfor blot om at faae den endelig formuleret. Det Arbejde gik ganske overordentlig let. Til Nyborg var jeg nødsaget til at henvende mig. Jeg havde fundet Garnisonsbyghuset der i den Grad flet, at jeg ansaa det for min Pligt at sige til Byen, at det var kassabelt. Jeg sagde det, og Nyborg erkjendte det. Jeg henvillede da til Nyborg, om man ikke var tilbøjelig til at afslutte en Overenskomst analog med den i Aarhus, og efter nogen Tids Forhandling kom den paagjældende Kommune og erklærede, at den vilde gjøre det. I Odense havde vi Underhandlinger i Gang om Etablering af et Ridehus og Exercerikole-Etablisement i Stedet for et gammelt ved Provstegaarden, som var nær ved at falde sammen. Det var da over-

ordentlig naturligt at sige til Odense: Da vi have forskjellige Underhandlinger i Gang, skulle vi saa ikke undersøge, om vi ikke kunne faae dem formulerede paa en mere almindelig Maade, overensstemmende med, hvad jeg har faaet paa andre Steder. Det gjorde jeg da. Jeg har ved denne Leilighed udtalt overfor Odense Byraad, at efter min Opfattelse var det i Alles Interesse og Ønske at faae en Garnisonslov saa hurtig som muligt. Jeg har endvidere udtalt, at naar et saadant Spørgsmaal kom under Forhandling her i Rigsdagen, antog jeg, at Rigsdagen vilde fordrø, at for at en By skulde blive Garnisonsby, fastslaaet ved Lov, maatte den for det Første have en Belliggenhed af en saadan militær Besskaffenhed, at den overhovedet var mulig som Garnisonsby, og dernæst maatte Forholdene være saaledes, at man isorveien maatte vide, om Byen havde baade Villie og Evne til at præstere det, som der efter Indkvarteringslovgivningen skal staffles tilveie enten umiddelbart eller middelbart ved dens Foranstaltning. Denne Byernes Evne og Villie maatte jeg forsaavidt Rigsdagen spurgte mig, forsaavidt jeg fik Leilighed til at raade Rigsdagen, ganske vist bedømme efter, hvad jeg havde seet, at Byerne havde præstet. Jeg ansaa det derfor for at være i den paagjældende Bys Interesse at afslutte en Overenskomst, men jeg faae mig ikke i Stand til at underskrive den anderledes end paa samme Maade, som jeg havde gjort med alle andre Byer, af den ganske simple Grund, at jeg vilde have det Materiale, jeg kom med til Rigsdagen, ensartet. Jeg ønsker ikke at have Soldaterne til Licitation enkeltvis, men heller ikke at have Garnisonerne til Licitation; jeg vilde stille det saaledes, at Materialet kunde foreligge klart for Rigsdagen ens for alle Byer. Men jeg tilspjødte til Odense By, at forsaavidt den ikke havde Lyst til at gaa ind paa mine Forslag, var Wlykken ikke saa stor; thi saa sluttede vi ikke Overenskomst, men saa tog jeg dens Forslag blot som et Tilbud, der ikke paalagde mig nogen Forpligtelse, men hvormed Rigsdagen i sin Tid skulde blive bekjendt, naar Spørgsmaalet om at faa Byer fast som Garnisonssteder kom for. Jeg udtalte dernæst overfor Byen, at om jeg end udtrykkelig havde maattet opstille, at Rigsdagen var fri, ansaa jeg dog mig og enhver Krigsbestyrelse, naar jeg sluttede Overenskomsten, for moralsk forpligtet til at gjøre, hvad jeg kunde, for saa hurtig som mulig at faae Byen fastslaaet ved Lov som Garnisonsby, og at være saa human som muligt i Gjennemførelsen, og navnlig ikke fordrø Opførelse af saadanne Bygninger, som kunde være præjudicerede, forsaavidt de ikke vare nødvendige, hvilket her in concreto for Odense vilde sige den ganske simple Ting, at jeg ikke vilde fordrø Forførelsen af Infanterietablisementet, fordi man ikke kunde sige, at Kvarterforholdene her vare kassable, før vi om et